

Kap Verde Nytt

medlemstidning för
Vänskapsföreningen
Amigos de Cabo Verde
Nummer 1/ 2012 Årgång 22

Sångerskan Cesária Évora, en av Kap Verdes främsta röster i världen avled i december och lämnade landet i sorg och saknad.

En värmländsk förskola samarbetar med Mini-Black för att skapa förståelse för andra kulturer och visa hur barn lever i andra delar av världen.

Årsmötet kommer att bli i början av september. Ett samtal med föreningens ständige DJ, Luisinho ger en försmak.

Många projekt i Kap Verde får stöd av föreningen eller enskilda medlemmar. Ett par av dessa redovisas liksom tankegångar om att organisera projektstöd på ett bättre sätt.

Dessutom artiklar om djur och natur i Kap Verde.

Årsfesten närmar sig

Även detta år blir det årsmöte och fest i Stockholm på sensommaren. Preliminärt på lördag 8 september, men eftersom lokalen ännu inte är klar kan tiden komma att ändras en vecka hit eller dit. Till nästa nummer av tidningen kommer datum att vara definitivt.

Oavsett när festen blir kan vi räkna med att träffa Luisinho, vår DJ sedan många år. Här bredvid presenteras han närmare av Alicia Borges Månsson.

Före jul fick faddrarna till barnen på daghemmet Mini-Black en julhälsning från dess ledare Alcides Amarante. Sent omsider kommer här en kort översättning hans brev.

Kära Faddrar!

Vi är tacksamma för de ekonomiska bidrag som ni ger till våra barn på daghemmet Mini-Black. Pengarna används till mat och skolmateriel till barnen på daghemmet.

Eftersom julen närmar sig skickar vi foton på barnen med önskan om en God Jul o ett Gott Nytt År! Vi hoppas att det kommande året ska öppna möjligheter att förverkliga den stora uppgiften som förenar oss för att hjälpa de mest utsatta.

Vi gör allt för att leva upp till det förtroende som visats oss av er. 80 barn omfattas av stöd från faddrar i Sverige.

Varzea, Praia den 10 december 2011
Alcides Amarante,
ansvarig för Mini-Black och Black-Panthers

Samtal med Luis Tavares (Luisinho)

Alla känner vi Luisinho vår vän och DJ på Amigos festerna. Men vem är han egentligen? Jag bestämde mig för att göra en intervju med honom.

Det kanske kan mynna i en serie av intervjuer med Kapverdianer som bor här i Sverige? Nåväl här är samtalet med Luisinho.

När kom du till Sverige? Varför?

– Jag flyttade hit i november 1997 ihop med min dåvarande sambo. Hade varit här på besök innan. Vi fick sedan våra 2 pojkar. Men kärleken tog slut och jag har numera en ny relation sedan några år. Med henne har jag två pojkar till.

Vad gör du idag?

– Jag är målare sedan 12 år, och målar och tapetserar lägenheter i olika delar av Stockholm. På fritiden spelar jag fotboll men mitt största intresse är musik och dess teknik.

Intresset för DJ, hur kom det till?

– Intresse för musik har funnits länge och att kunna spela trummor är min största dröm. Musik ligger i släkten: jag är den enda som inte spelar något instrument.

Vilken sorts musik gillar du att spela?

– Jag gillar all sorts musik- spelar gärna zouk, kizomba, morna... blandat dans musik men mest från Kap Verde.

Hur håller du dig uppdaterad med det nya musik som kommer hela tiden?

– Jag kollar på nätet och beställer skivor via syskon och lånar från kompisar. Det är bättre med originalskivor för kvalitetens skull.

Hur är det att vara DJ i Sverige? Och vilken typ av fester ordnar du?

– Att vara DJ i Sverige är lättare än på Kap Verde eftersom man har bättre tillgång till instrument och anläggningar.

Jag har dock inte spelat så mycket på stora fester - tillfällen för det har inte dykt upp. De största har varit festerna med Angola- och Moçambiqueföreningarna. Jag ordnar själv fester ibland men spelar oftast på privata fester.

Hur började du spela för Amigos årsfest?

– Det var Tore som frågade första gången för många år sedan och det blev så att jag spelar frivilligt på Amigos fest varje år.

Ambitioner: Vad vill du göra om 5 år?

– Då har jag förhoppningsvis en egen lokal där jag kan ordna fester och träffar.

Vad är "saudade" för dig och hur "behandlar" du den?

– Saudade finns alltid och när den blir för stark lyssnar jag på musik, och pratar ofta med kompisar och släkt på Kap Verde

Vad saknar du mest från Kap Verde?

– Jag saknar mest livet på Kap Verde, man "lever" trots fattigdom. Att flytta tillbaka är en tidsfråga: min förhoppning är att kunna bo 6 månader där och 6 här.

Alicia Borges Månsson

Förskolan Capella samarbetar med Mini-Black

Catharina Nyberg är förskollärare och arbetar på avdelning Capella i Stjärnhimlens förskola, som ligger i Hammarö utanför Karlstad. När hon och hennes tre kollegor Pia, Maj och Anna skulle arbeta med "likabehandlingsplan" ville de utgå från ett konkret projekt.

De ville presentera något för barnen som de inte har så mycket kunskap om, exempelvis hur barn lever i en annan del av världen. De ville ge barnen förståelse för andra kulturer med både likheter och olikheter. Catharinas man Jan är sedan något år fadder åt ett barn på Mini Black och så föddes idén om ett samarbete.

- Vi började med att barnen med vår hjälp formulerade frågor, säger Catharina. Hur naturen ser ut på Kap Verde, hur huset med Mini Blacks lektionssalar ser ut och vad man äter för mat på Kap Verde. Något av barnen ville också komma på besök.

Barnen skickade teckningar till Mini-Black och till jul skickade man också armband barnen gjort samt tomteteckningar.

- Mini-Black svarade på våra frågor och de skickade kort med julhälsningar till de barn som ställt frågorna. På förskolan gjorde vi en vägg med information om Mini Black och satte upp julkorten och teckningarna.

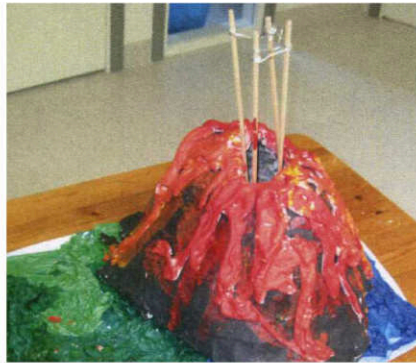
Därefter har man på Capella börjat studera Kap Verde. Flera av barnen blev intresserade av vulkaner, som funnits på teckningarna från Kap Verde.

Nu håller man på att bygga modeller av papier maché av vulkaner och Mini Blacks hus.

Samarbetet fortsätter för de 19 barnen i åldrarna 1-5 år på Capella. Nästa steg är att man efter påsk ska ha en basar där pengarna man får in ska skickas till Mini Black.

- Vi har informerat föräldrarna om att skicka med kläder och leksaker som kan säljas på basaren. De kommer också att baka kakor och vi ska sälja korv och bröd. Och barnen kommer att få presentera Mini Black för sina föräldrar.

/Silvia Hermansson

Kap Verdes snäckor

Snäckorna på Kap Verde utgör 10 % av dem som finns på jorden.

Av de 57 beskrivna arterna är 54 endemiska, de finns inte på någon annan plats än på Kap Verde. De har ingen likhet med dem som finns inom övriga Makronesien (Karieöarna, Madeira och Açoreerna). På Karieöarna finns bara två arter.

I februari 2008 publicerade tidningen "Molecular Ecology" den andra artikeln om det arbete en grupp från *Centro de Ciências do Mar do Algarve* (havsforskningscenter i Algarve i Portugal), gjort om kapverdiska snäckor som är äldre än 12 miljoner år.

Den första artikeln publicerades 2005 i "Systematic biology", en internationell tidning med stor genomslagskraft. Denna studie försökte svara på frågor om snäckornas stora variation och om de uppstått på öarna en gång eller flera.

På Kap Verde fördelar de sig i två grupper, små (10 till 29 mm) och stora (35-75mm). Några av de små snäckorna finns bara på en ö eller i en enda vik. De stora kan se likadana ut på flera öar. Studien har visat att de är mer lika inbördes på samma ö. Det innebär att det utvecklats nya arter ifrån de första.

Man har kommit fram till att de små snäckorna fanns på Kap Verde först, för ungefär 16.5 miljoner år sedan, kort tid efter att några öar bildats. Ön Sal är ungefär 25 miljoner år och ön Maio mellan 27 och 15 miljoner år. De större snäckorna kom till öarna långt senare, för ungefär 4.6 miljoner år sedan. Anledningen till mångfalden av snäckor tros vara den geografiska isoleringen. Snäckor kan inte transportera sig med havsströmmar och kan därför inte sprida sig långt.

Man tror att variationerna i havsnivåerna, med många olika nedslagningsperioder under jordens historia har bidragit till att snäckorna kunnat sprida sig mellan öarna.

Gunilla Borgenvall

Projektstöd

Det pågår många viktiga projekt för att förbättra livet för befolkningen i Kap Verde. Föreningen har fått flera förfrågningar om att stödja sådana projekt och ibland har vi efter förmåga lämnat ett bidrag.

Vår erfarenhet är att många medlemmar är positiva till att ge bidrag till ett sådant stöd. På förra årsmötet bestämde vi att skapa en fond för insamling till engångsbidrag till angelägna projekt.

Styrelsen arbetar med den frågan och kommer att presentera ett förslag till sommarens årsmöte.

I denna anda har styrelsen beslutat att bidra till återuppbyggnaden av byskolan i Preguiça på São Nicolão med 5 000:- kronor.

Preguiça är ett fiskesamhälle med ca 500 invånare på öns sydkust. Skolan har ett hundratal elever i de sex första årskurserna samt en förskola. Den har genom åren blivit mycket förfallen med stora skador på både fasader och inredning.

Eftersom kommunen inte haft pengar till upprustning har man gått ut med en vädjan om bidrag. De värsta skadorna har nu åtgärdats, men ännu fattas pengar till skolgård och till inredning och läromedel.

Det är vår förhoppning att vårt bidrag skall medverka till att upprustningen kan fullföljas.

Darwin på Kap Verde

Fartyget Beagle avseglade från England 1831. Ombord fanns en mycket ung Charles Darwin som samlade in naturhistoriskt material och undersökte geologin på de platser de landsteg på under den fem år långa världsomseglingen. Det blev underlaget till boken om arternas uppkomst som publicerades först 1859.

På resan läste han Charles Lyncells bok "Principles of geology", som gavs ut 1830. Den innehöll tankar om den geologiska utvecklingen på jorden, "att land höjer och sänker sig under långa perioder" och att det sker gradvis enligt processer som pågår ännu idag. Tidigare på 1700-talet hade bibelns lära om jordens bildning och ålder präglat geologin.

Mötet med Kap Verde i januari 1832 blev en omvälvande upplevelse för honom. Här såg han för första gången tropikerna och ett vulkaniskt landskap.

Han blev fångslad av den ljusa linje i berget på ön São Tiago som på 10–20 meters höjd över havet löper flera kilometer. Smulor av kalkskal och koraller tillsammans med organiskt material har under tertiärtiden sedimenterat på en havsbotten av vulkaniskt berg. Det ljusa lagret har senare täckts av nya lavaströmmar från vulkanutbrott, och alla tre lagren har långt senare blivit synliga när landet stigit.

I boken "En naturforskarens resa omkring jorden" beskrev han sina betydelsefulla iakttagelser på resan.

Gunilla Borgenvall

Cesária Évora död

Sångerskan Cesária Évora avled i Mindelo 17 dec. 2011 – den stad där hon föddes 1941.

Cesária Évora kom att bli känd över i stort sett hela världen med sin repertoar av morna, coladera (två kapeverdiska genrer), fado och modinha (från Portugal och Brasilien).

Europakommissionens president Durão Barroso sade i sitt kondoleansmeddelande till Kap Verdes president och premiärminister att "Cesária Évora minskade avståndet mellan Kap Verde och resten av världen". Hon hedrades med två dagars landsorg och Mindelos flygplats är numera uppkallad efter henne.

Cesária var dotter till en kokerska och förlorade sin far när hon var sju år. Hon växte upp i ett katolskt barnhem, där hon lärde sig sjunga. Vid 16 började hon uppträda med traditionella mornas och coladeras för drinkar och några escudos på barer i Mindelo. Vid Kap Verdes självständighet 1975 var hon känd över hela ön, men hennes tillvaro bestod fortfarande av fattigdom och alkohol och hon gav upp sin karriär för en lång tid.

När hon i slutet av åttiotalet övertalats att uppträda i Lissabon mötte hon sin mentor och framtida producent José da Silva och 1987 spelade hon in sin första skiva *Barfotadivan*, som gav henne sitt scennamn. Skivan fick ett ljumt mottagande i hemlandet och hon återvände hem för att åter uppträda på barer och ta hand om sin mor och sina barn. Först när José da Silva fick henne att spela in den akustiska *Miss Perfumado* tog hennes karriär fart. Albumet blev en internationell succé och inledningen till ett intensivt turnerande och en rad nya album som t.ex. *Café Atlantico*, *Voz D'Amor* och *Radio Mindelo*.

Efter en stroke 2008 började hon minska sina konsertframträdanden och 2011 tvingades hon av sin hälsa att officiellt avsluta sin karriär. Hon avled på sjukhuset Baptista de Sousa Hospital i sin hemstad och efterlämnade två barn.

Claes-Göran Åhrén, som letat på internet

Stöd till Röda Korsets dagverksamhet för äldre på Brava

Edite Silva heter en kvinna på Brava, som de svenskar, som arbetat där säkert minns.

Om inte annat som ordförande för öns kvinnoförbund OMCV. Hon har också i 17 år varit ordförande för det lokala Röda Korset. Till följd av vår personliga kontakt och eftersom jag förstått att de gör ett viktigt arbete på Brava, har jag velat ge ekonomiskt stöd till Röda Korsets lokala verksamhet.

Under min tid på ön 1982 fick vi på sjukhuset efter orkanen Beryl hjälp med mediciner från det nationella Röda Korset, som funnits på Kap Verde minst sedan självständigheten. Nationella Röda Korset finansierar säkert också en stor del av den lokala verksamheten på Brava, men det finns ju alltid plats för mer aktiviteter. Inte minst tycks det vara ett bekymmer att finansiera mediciner och läkarbesök utanför ön för de gamla.

Att vara gammal med små ekonomiska resurser och utan stöd från familj kan vara knapert och nog också ibland ensamt. På Brava har Röda Korset en dagverksamhet för äldre, som jag då först och främst velat stödja. Den är öppen under veckans vardagar och får varje dag besök av ca 30 gamla. De har en minibuss som kan transportera de gamla över hela ön till centret, som ligger i Nova Sintra. Besökarna får tre dagliga varma måltider, medicinskt stöd, kläder tvättade och strukna och hjälp med personlig hygien. Man har också olika aktiviteter; seminarier och diskussion om aktuella ämnen, gymnastik, födelsedagsfirande och fester, promenader, sällskapsspel, hantverk, trädgårdsskötsel. Mycket av verksamheten tycks ske med hjälp av frivilliga krafter. Dessutom får ca 15 personer hjälp i hemmet med mat, hygien etc.

Röda korset deltar också i andra aktiviteter på ön. Där finns t.ex. ca 100 personer som visats ut från USA efter att ha begått olika slags brott. Jag vet inte hur mycket Röda Korset är inblandat i att stödja dessa, men de ordnar t.ex. tillsammans med statliga och kommunala institutioner varje höst en "Thanksgiving"-middag. Edite Silva har lovat skriva och berätta mer om detta.

Röda korset tycks också ha en uppgift i hälsovård och upplysning om HIV/AIDS. Vid internationella AIDS-dagen i höst var de med i paraden på Nova

Edite Silva till höger

Sintras gator och delade bl.a. ut kondomer. Över huvudtaget med ambitionen att hjälpa utsatta grupper.

Mina uppgifter har jag fått från breven från Edite Silva och från nättidningen www.bravanews.com. I mars reste jag och min fru Eva till Kap Verde och Brava och besökte förstas Röda Korset och fick veta mer.

Det är inget storskaligt stöd jag har skickat. Lite ur egen kassa, lite vad som jag lyckats samla in på olika sätt, där vi bor i Gamleby. Mer ambitioner har jag nog inte heller, men det ger ju också en chans att sprida kunskaper om Kap Verde. Om det någon gång kan bli aktuellt med större investeringar som ombyggnader, fordon etc. kan kanske även stöd från t.ex. Amigos bli värdefullt.

Ragnar Ottosson

Cesária Évora och vår förenings ansvarige för internationella kontakter Miguel Pinto på den troligen sista bild som togs av Cesária i livet.

Miguel's festfiskgryta

En rykande varm fiskgryta med purjolök, lök och tomat. Välj fisk som du tycker om och blanda gärna olika fisksorter

Ingredienser

8 port

1800 g fiskfilé, torsk eller annan vit fisk

2 krm svartpeppar

2 purjolök

4 gula lökar

8 morrötter

Smör och olivolja

4 dl crème fraiche

3 burkar krossad tomat

2 dl vatten

2 buljong tärningar (fisk eller grönsaker)

Salt som räcker

(Jag brukar ha 3 vitlökklyftor i. Piripiri vid bordet om man så önskar)

Gör så här

Skär purjolöken och lökar i bitar. Fräs i smör i en gryta tillsammans med de 8 rivna morrötter. Lägg i därefter de 3 burkar krossad tomat och buljongtärningar. Dela fisken i portionsbitar och lägg ner i grytan. Salta och peppra. Tillsätt lagom med vatten och i slutet crème fraiche. Låt sjuda under lock ca 5-10 minuter. Låt bli varmt. Servera med färsk bröd och en god ost.

Voilà!!!

Miguel Pinto

Vänskapsföreningen

Amigos de Cabo Verde

amigosdecaboverde@hotmail.com

www.caboverde.se

Ordförande:

Leontina Barreto, Broddgatan 3

169 69 Solna, tel 08-835273

Redaktörer:

Claes-Göran Ahrén, tel 0340-654424

Gunilla Borgenvall

Övrig styrelse:

Thomas Fahlman, sekr.

Claes-Göran Ahrén, kassör

Sylvia Hermansson, projekt

Alicia Borges-Månsson

Miguel Pinto

Veri Betnér

Gunilla Borgenvall

Wiveca Roos Arbéus

Jonathan Howard

Ragnar Ottosson

Medlemsavgift:

150:- kr, familj 200:-

Plusgiro:

92 12 38-2